

פרשת ויקהל תשע"ד
בצלאל

שמות פרק לא

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) רֵאָה קְרֵאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטֵּה יְהוּדָה: (ג) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה וּבְתִבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: (ד) לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבֹת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבְנַחֲשׁוֹת: (ה) וּבַחֲרָשֶׁת אֲבָן לְמִלֵּאת וּבַחֲרָשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלָאכָה: (ו) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִי אֹתוֹ אֶת אֶהְלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶךְ לְמִטֵּה דָן וּבְלֵב כָּל חֲכָם לֵב נֹתְתִי חֻמָּה וְעָשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ: (ז) אֶת אֶהֱל מוֹעֵד וְאֶת הָאָרֶן לַעֲדֹת וְאֶת הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כָּל פְּלִי הָאֶהֱל: (ח) וְאֶת הַשְּׁלֶחַן וְאֶת כְּלָיו וְאֶת הַמִּנְחָה הַטְּהֻרָה וְאֶת כָּל כְּלֵיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: (ט) וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו וְאֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כְּנֹו: (י) וְאֶת בְּגְדֵי הַשָּׂרָד וְאֶת בְּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת בְּגְדֵי בְנָיו לְכַהֵן: (יא) וְאֶת שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קֶטֶרֶת הַסַּמִּים לְקֹדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ:

רש"י
(ב) קראתי בשם - לעשות מלאכתך, את בצלאל:
(ג) בחכמה - מה שאדם שומע מאחרים ולמד:
ובתבונה - מבין דבר מלבו, מתוך דברים שלמד:
ובדעת - רוח הקדש: (ד) לחשוב מחשבת - אריגת מעשה חושב: (ה) ובחרשת - לשון אומנות, כמו (ישעיה מ כ) חרש חכם, ואונקלוס פירש ושנה בפירושו, שחרש אבנים קרוי אומן, וחרש עץ קרוי נגר: למלאכת - להושיבה במשבצת שלה במלואה, לעשות המשבצת למדת מושב האבן ועוביה:
(ו) ובלב כל חכם לב וגוי' - ועוד שאר חכמי לב יש בכס, וכל אשר נתתי בו חכמה ועשו את כל אשר צויתך: (ז) ואת הארון לעדת - לצורך לוחות העדות: (ח) הטהרה - על שם זהב טהור: (י) ואת בגדי השרד - אומר אני לפי פשוטו של מקרא אי אפשר לומר שבבגדי כהונה מדבר, לפי שנאמר אצלם ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן, אלא אלו בגדי השרד, הם בגדי התכלת והארגמן ותולעת שני, האמורין בפרשת מסעות (במדבר ד יב) ונתנו אל בגד תכלת, (שם יג) ופרשו עליו בגד ארגמן, (שם ח) ופרשו עליהם בגד תולעת שני. ונראין דברי, שנאמר (שמות לט א) ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש, ולא הוזכר שש עמהם, ואם בבגדי כהונה מדבר, לא מצינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני בלא שש: בגדי השרד - יש מפרשים לשון עבודה ושירות, כתרגומו לבושי שמושא, ואין לו דמיון במקרא. ואני אומר, שהוא לשון ארמי, כתרגום של קלעים, ותרגום של מכבר, שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים לצדיי"ץ בלעז [רשת]: (יא) ואת קטרת הסמים לקדש - לצורך הקטרת ההיכל שהוא קדש:

שמות פרקים לה-לו

(ל) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְקֹנֶק בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטֵּה יְהוּדָה: (לא) וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה וּבְתִבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: (לב) וְלְחֹשֶׁב מַחְשְׁבֹת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבְנַחֲשׁוֹת: (לג) וּבַחֲרָשֶׁת אֲבָן לְמִלֵּאת וּבַחֲרָשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלָאכָת מַחְשְׁבֹת:

רש"י
(ל) חור - בנה של מרים היה: (לד) ואהליאב - משבט דן, מן הירודין שבשבטים מבני השפחות, והשוהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן, והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר (איוב לד יט) ולא נכר שוע לפני דל:

(לד) ולהורות נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן: (לה) מלא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחשב ורקס בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש וארג עשי כל מלאכה וחשבי מחשבת: (א) ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן יקנך חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה יקנך: (ב) ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן יקנך חכמה בלבו כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשות אותה:

פסוק שפת אמת - פרשת ויקהל [שנת תרמ"ג]

במדרש ראו קרא ה' בשם **בצלאל** כו' ואל מי תדמיוני ואשוח א"כ יאמר קדוש שאו מרום עיניכם כו' מ"ב אלה בזכות אלה שמות בניי אלה החקים כו' לפעמים בשם יקרא ולפעמים שמות כו' ע"ש כל הענין. כי הנה השגת השי"ת מצד העצם אינו באפשרות רק ע"י הנהגתו ית' את העולם להביט פועל ה' כמ"ש שאו מרום עיניכם כו' מי ברא אלה שהוא אחר הצמצום של ההסתר ואחדות הנעלם בהתפשטות הנגלה ונקרא אלה. וע"ז נבראו בניי. עם זו יצרתי לי. לברר מלכותו ית' ולקשר עולם בעולם. הפרטים בהכלל. שהבריאה ע"י עבודת בני ישראל יש לה דביקות והתקשרות. כולם בבניי. ובניי בהתורה. והתורה בהקב"ה. ונשמות בניי נקראו קודש כמ"ש קדש ישראל לה' כו'. אבל נשתלחו בעוה"ז להעלות כל הברואים. וזהו הרמז שכי' מה טעם פתח בבראשית בשביל כח מעשיו הגיד לעמו כו'. וכבר כתבתי בזה פעמים רבות. ובעת קבלת התורה נתקדשו בניי ועלו למקומם האמיתי. קדש לה'. אכן אחר החטא שנאמר אכן כאדם תמותון הוצרך לחזור להיות התיקון בבחי' מעשה בראשית. וזה ענין המשכן שמכוון נגד מעשה בראשית כמ"ש במדרשים. וז"ש ויקהל משה כלפי מ"ש מקודם כי פרוע הוא שניטל מהם האחדות שהי' להם מקודם. וכתבנו במ"א שיש אחדות הבא מקיבוץ הפרטים ע"ש בענין עם אחד מפוזר ומפורד שזה כחן של בניי בגלות. אבל מקודם הי' ממש אחדות גמור כמו למעלה. ובעולמות תחתונים נמצא אחדות לעתים כמ"ש פעמים שמות ופעמי' בשם. דהיינו כשיש התגלות שמו ית'. ומעין זה נמצא בלבבות בניי שאין לך אדם שאין לו שעה שמתעורר בו רצון ופתיחת הלב להשי"ת. אבל קודם החטא היו דבוקין תמיד בהאחדות. ואח"כ הי' האחדות ע"י הי"ג פרטים שהתנדבו. שקיבוץ הי"ג עולה ג"כ אח"ד. לכן כתיב לפעמים ויעשו ולפעמים ויעש. וז"ש מרע"ה ראו קרא בשם שהראה להם כי גם עתה נמצא בהם האחדות כשמעוררין את לבם להשי"ת:

חכם לב בכס. מכס הול"ל. רק כמו שהמתנדבים צריך למסור לציבור יפה יפה. כן החכמים מסרו חכמתם לצבור כדמצינו שלא באו מעצמם עד שקרא להם מרע"ה. כי לא תלאו חכמתם בעצמותם. ויתכן לומר עפ"י רמז המשנה איזהו חכם הלומד מכל אדם. וכאן כתיב ואמלא אותו כו'. פי' שקיבוץ כל החכמות שבלבות בניי נמסרו **לבצלאל** וחביריו. ונקי' ממש חכם לב בכס. ולכן כתיב ראו קרא בשם שהי' כלל ואחדות של כל לבות בניי: